

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

FACTORS EFFECTING TO CREATIVITY AND INNOVATION OF PRIVATE SCHOOLS IN BASIC EDUCATION LEVEL

ชลกร ตันประภัสร์**

ธร สุนทรายุทธ***

ไพรัตน์ วงษ์นาม****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งการวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยคิดสรร และเปรียบเทียบสมการทำนายปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ระหว่างกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรมและกลุ่มโรงเรียนทั่วไป กลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 307 โรงเรียน โดยเก็บข้อมูลจากครูในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างรวม 1,112 คน ได้มาโดยการสุ่มแบ่งกลุ่มแบบเจาะจงและการสุ่มอย่างง่าย ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรแฝง 5 ตัวแปร ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศสภาพแวดล้อมของงาน และวัฒนธรรมการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามของตัวแปรแฝงทั้ง 5 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS ในการหาค่าสถิติพื้นฐานและใช้โปรแกรม LISREL 8.72 ในการตรวจสอบองค์ประกอบ และสร้างสมการทำนายเปรียบเทียบผลการวิจัยปรากฏว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงทุกตัวมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ

* คุษฎีนิพนธ์ปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

** นิสิตหลักสูตรปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*** รองศาสตราจารย์ ดร. ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ปรึกษาหลัก

**** รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ปรึกษาร่วม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนทั่วไปคือ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของงาน และวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 77 ส่วนกลุ่มโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรม ให้ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และ บรรยากาศสภาพแวดล้อมของงาน ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนในทางบวก โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 80 โดยสมการที่เหมาะสม ที่สุดมีค่า χ^2 เท่ากับ 1.424 ที่ df เท่ากับ 3 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 แต่ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารนั้นส่งผลในทางตรงกันข้ามในกลุ่มโรงเรียนทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ และไม่ได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรม

คำสำคัญ : ความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study creativity and innovation of private schools in basic education level and factors effecting to the schools' creativity and innovation. Also the comparison between multiple regression models of general schools and creative and innovative schools was studied. The sample used to study was derived by means of purposive random sampling of creative and innovative schools and basic random sampling of general schools, and consisted of 307 private schools and 1,112 teachers. There were five latent variables namely, Creativity of Administrator, Achievement Motive of Administrator, Leadership of Administrator, Climate and Environment of Work, and Learning Culture. The research instrument was a questionnaire on the five latent variables. Data were analyzed by descriptive statistics, using SPSS and LISREL 8.72 was used for confirmatory factors analysis and comparison of multiple regression models between two groups of schools.

The results of the research found that confirmatory factors analysis was consistent with empirical data for all the latent variables. The most fit multiple regression model was found to be: $\chi^2 = 1.424$, $df = 3$, RMSEA = 0.00. The variables in multiple regression model accounted for 77 percent of the variance in the creativity and innovation of the general private schools group and 80 percent of variance in the most performance creativity and innovation of the private schools group that were recognized as creative and innovative. However, achievement motive of administrator factor was affected significantly to creativity and innovation of the general private school in opposite direction and was affected insignificantly for the creative and innovative schools.

KEYWORDS : Creativity and innovation of private schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในปัจจุบันอยู่ภายใต้สภาพการแข่งขันที่เน้นคุณภาพและความคิดสร้างสรรค์ สถานศึกษาใดสามารถรับรู้ถึงสภาพที่แท้จริงของตนเองได้ และปรับตัวได้อย่างรวดเร็วเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็สามารถพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นเลิศได้เช่นกัน (วิจารณ์ พานิช, 2546) โดยเฉพาะการจัดการศึกษามาคอกชน แรงผลักดันให้ไปสู่ความสำเร็จ และความมั่นคงไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลกำไรเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีนวัตกรรมทางปัญญาด้วย ในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ความท้าทายของการบริหารถูกมุ่งไปที่การส่งเสริม กระตุ้น นวัตกรรมในสถานที่ทำงานหรือในองค์กร ความอยู่รอดและเจริญรุ่งเรืองในสภาพการเปลี่ยนแปลงนี้ ทั้งองค์กรและสมาชิกในองค์กรต้องเต็มใจและสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เพื่อให้แน่ใจว่าดำรงไว้ซึ่งความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสามารถตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับองค์กรก็หมายถึงนวัตกรรมที่ต่อเนื่อง (พิชิต เทพวรรณ, 2548) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้เน้นให้มีการปฏิรูปการศึกษา 5 เรื่อง คือ ปฏิรูปการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ ปฏิรูปการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ปฏิรูปการสอนโดยใช้หลักการบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับชั้น ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาทุกปี และขอรับประกันคุณภาพภายนอก ทุก ๆ 5 ปี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ดังนั้นสถานศึกษาทุกแห่งและทุกระดับได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และได้รับการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

จากสรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ. 2544-2548) ในภาพรวมของระดับประเทศ ผลสรุปสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ยังขาดผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับการบริหารวิชาการและหลักสูตร การสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนให้รู้จักคิดด้วยตนเอง และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ของนักเรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549) ซึ่งต้องส่งเสริมและกระตุ้นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของครูและบุคลากรในองค์กรในการจัดการเรียนรู้และปฏิบัติงานในโรงเรียน ครูไม่ค่อยมีการพัฒนานวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนซึ่งความคาดหวังของสังคมที่มีต่อการจัดการศึกษาและครูที่มีคุณภาพ เป็นแรงผลักดันให้ ครูต้องมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน สามารถพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ และมีความน่าสนใจในการทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข และได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2549)

การวิจัยนี้ได้มุ่งที่การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนโดยมุ่งเน้นที่สถานศึกษาเอกชนประเภทสามัญศึกษาทั่วไป ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้เข้าใจและนำไปพัฒนาสถานศึกษาของตนให้มีนวัตกรรมการศึกษา มีความสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาครู การเรียนการสอน คุณธรรมจริยธรรม และสนับสนุนความคิด สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพการจัดการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน มีบุคลากรที่มีคุณภาพ สร้างสรรค์องค์กร ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดการบริหารจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งให้

สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่เน้นโรงเรียนเป็นฐานอันจะทำให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างแท้จริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) และผู้นำการขับเคลื่อนตัวจริงก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงทำนายของปัจจัยคัดสรรต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อเปรียบเทียบโมเดลสมการทำนายความสร้างสรรค์และนวัตกรรมระหว่างโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกดีเด่นด้านนวัตกรรมและโรงเรียนที่ไม่ได้รับคัดเลือกด้านนวัตกรรม

คำถามในการวิจัย

โมเดลสมการทำนายความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับรางวัลนวัตกรรมการศึกษามีความแตกต่างจากโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัลนวัตกรรมศึกษาหรือไม่อย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาทั่วไป ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาจากการรับรู้ของครูผู้สอนระดับต่างๆของโรงเรียนเอกชนในกำกับสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนต่อผู้บริหารโรงเรียนด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านภาวะผู้นำ ส่วนบรรยากาศโรงเรียนคือ ด้านสภาพแวดล้อมของงานและด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกำกับสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 1,952 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มตัวอย่างจากแต่ละกลุ่ม ซึ่งมีวิธีการดังนี้

2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางคำนวณ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางแสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ของ Krejcie and Morgan (1970) จากจำนวนครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 322 โรงเรียน

2.2 ผู้วิจัยได้แบ่งโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาในกำกับสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับรางวัลหนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม (One School One Innovation: OSOI) จากคุรุสภา หรือโรงเรียนที่ได้รับรางวัลที่เกี่ยวกับผลงานความสร้างสรรค์ของครูหรือผู้บริหารจากหน่วยงานอื่นและ 2) กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัลด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรมหรือกลุ่มโรงเรียนทั่วไปโดยนับโรงเรียนที่ได้รับรางวัล ตั้งแต่ปี 2549-2551 มีโรงเรียนประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่ได้รับรางวัล รวมเป็น 48 โรงเรียน

2.3 สุ่มตัวอย่างโรงเรียนจากสองกลุ่มโดยจำนวนรวมของกลุ่มโรงเรียนตัวอย่างเท่ากับ 322 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนกลุ่มที่ได้รับรางวัลผลงานด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรมจำนวน 48 โรงเรียน และโรงเรียนทั่วไปจำนวน 274 โรงเรียน สำหรับโรงเรียนที่ได้รับรางวัลผลงานด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรมจำนวน 48 โรงเรียน สุ่มครูตำแหน่งแตกต่างกันโรงเรียนละ 8 คน เพื่อนำไปวิเคราะห์ รวมเป็นจำนวน 384 คน สำหรับโรงเรียนทั่วไปที่ไม่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรมจำนวน 274 โรงเรียน สุ่มครูตำแหน่งแตกต่างกันโรงเรียนละ 3 คน เพื่อนำมาวิเคราะห์ รวมเป็นจำนวน 822 คน แล้วนำจำนวนครูกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 1,206 คน มาวิเคราะห์

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามใช้สอบถามครูโรงเรียนเอกชน สำหรับโรงเรียนที่ได้รับรางวัลผลงานด้านการสร้างสรรค่นวัตกรรมหรือมีความเป็นเลิศในจัดการเรียนการสอนของครูหรือผู้บริหารระดับภาคขึ้นไป และโรงเรียนทั่วไปที่ไม่ได้รับรางวัลดังกล่าว โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 7 ตอน ดังนี้ 1) สอบถามสถานภาพของโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) สอบถามด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหาร 3) สอบถามด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารโรงเรียน 4) สอบถามด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน 5) สอบถามด้านบรรยากาศสภาพแวดล้อมของงาน 6) สอบถามวัดวัฒนธรรมการเรียนรู้ 7) สอบถามด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียน โดยตอนที่ 2-7 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ (Content Analysis) โดยตัดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน และสรุปประเด็นเป็นกรอบคำถามเพื่อสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญต่อไป

2. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) กระทำโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows

3. การวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้จากข้อคำถามหลายข้อโดยการเก็บข้อมูลจากครูในโรงเรียน ใช้วิธีการคำนวณค่าเฉลี่ย จากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS และการหาค่าเฉลี่ยของโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยที่ใช้ศึกษาวิจัย (unit of study) จากการเก็บข้อมูลจากครูในโรงเรียน โดยใช้วิธีการ Aggregate ข้อมูลจากโปรแกรม SPSS โดยหาค่าเฉลี่ยจากครูที่ตอบแบบสอบถามของแต่ละโรงเรียนเป็นค่าเฉลี่ยของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน

4. วิเคราะห์ภาพรวมความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง 322 โรงเรียน และวิเคราะห์แยกกลุ่มโรงเรียนที่มีรางวัลด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียน และ

กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัลด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรมโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) วิเคราะห์แยกองค์ประกอบแต่ละประเด็นของตัวแปรตาม คือ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนว่าในแต่ละองค์ประกอบนั้นโรงเรียนทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนกลุ่มที่ได้รับรางวัลความสร้างสรรค์และนวัตกรรม และโรงเรียนทั่วไปที่ยังไม่ได้รับรางวัล มีค่าความแตกต่างในค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบเป็นอย่างไร

5. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยืนยันเครื่องมือวัดที่สร้างขึ้น (Confirmatory factor analysis) เพื่อยืนยันองค์ประกอบของปัจจัยคัตสรรทั้ง 5 ด้านและองค์ประกอบของตัวแปรตาม 1 ตัว ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้โดยใช้โปรแกรม LISREL version 8.72 เพื่อยืนยันความสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงแต่ละด้าน แล้วจึงทำการวิเคราะห์หาค่าตัวแปรแฝงของปัจจัยแต่ละด้านโดยการใช่โปรแกรม LISREL และนำไปวิเคราะห์หาค่าความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ต่อไป หลังจากหาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

6. วิเคราะห์เปรียบเทียบโมเดลสมการทำนาย ความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับรางวัลนวัตกรรม และโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัล ว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร โดยใช้โปรแกรม LISREL

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานพบว่าโรงเรียนเอกชนสามัญศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 307 โรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาลและประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 30.3 โรงเรียนที่เปิดสอนระดับอนุบาล ประถมศึกษา และมีธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 27 และโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาล ถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 16 โดยเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลความสร้างสรรค์และนวัตกรรม คิดเป็นร้อยละ 15.6 และโรงเรียนทั่วไปที่ยังไม่ได้รับรางวัลด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรมคิดเป็นร้อยละ 84.4

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมของทุกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และแยกกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียนตัวอย่างทั้งหมด 307 โรงเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยเลขคณิต ของตัวแปรแฝง ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม เท่ากับ 3.13 เมื่อแบ่งกลุ่มโรงเรียนตัวอย่างออกเป็นกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัลหรือโรงเรียนทั่วไปมีจำนวน 259 โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับรางวัลมีจำนวน 48 โรงเรียนซึ่งมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 3.09 และ 3.34 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับรางวัลมีระดับความสร้างสรรค์และนวัตกรรม มากกว่ากลุ่มโรงเรียนทั่วไป

สำหรับตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน จากกลุ่มโรงเรียนทั่วไป 259 โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนตัวอย่างที่ได้รับรางวัล 48 โรงเรียน นั้นมีลำดับค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบเหมือนกันกับโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 307 โรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยเลขคณิตมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาให้สำเร็จเป็นรูปธรรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง, ด้านการใช้กระบวนการแก้ปัญหาที่สร้างสรรค์ในการดำเนินงาน, และด้าน

ผลิตความคิด หรือวิธีการใหม่ที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าทางวิชาการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 3.26 3.07 3.05 และ 2.98 ตามลำดับสำหรับกลุ่มโรงเรียนทั่วไป และ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 3.50 3.32 3.29 และ 3.24 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับรางวัลความสร้างสรรค์และนวัตกรรม 48 โรงเรียนซึ่งกลุ่มโรงเรียนตัวอย่างทั้งหมด 307 โรงเรียนมีค่าเฉลี่ยเลขคณิตเท่ากับ 3.30 3.11 3.09 และ 3.02 ตามลำดับ

จากค่าเฉลี่ยเลขคณิตทั้ง 3 กลุ่มคือ กลุ่มโรงเรียนตัวอย่างทั้งหมด, กลุ่มโรงเรียนทั่วไป, และกลุ่มโรงเรียนตัวอย่างที่ได้รับรางวัล มีอันดับของค่าเฉลี่ยเลขคณิตของตัวแปรสังเกตได้ที่เหมือนกัน แต่ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับรางวัลมีค่าที่สูงกว่ากลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับรางวัล และกลุ่มโรงเรียนตัวอย่างทั้งหมด

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ 52 ตัวแปร พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงแต่ละตัว พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วง 0.214 ถึง 0.753 โดยตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านการสร้างแรงจูงใจด้านการดูแล (X24) กับภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านการเรียนรู้แบบทีม (X25) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.753 และตัวแปรคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดได้แก่ บรรยากาศสภาพแวดล้อมของงานด้าน การเล่น อารมณ์ขัน (X32) กับ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารด้านความคล่องในการคิด (X1) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.214

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงและการสร้างสเกลองค์ประกอบโดยใช้วิธีการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.72 (LISREL 8.72) ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน แบ่งออกเป็น 6 โมเดล โดยมีเกณฑ์การตรวจสอบความตรงของโมเดล คือ ค่า p-value $\geq$ 0.05, RMSEA $\leq$ 0.05, GFI และ AGFI มีค่าเข้าใกล้ 1.00 แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) หรือ $\chi^2 / df \leq 2$ (Byrne, 1991) พบว่าปัจจัยทุกตัวมีองค์ประกอบที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทุกปัจจัย

ตาราง แสดงผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

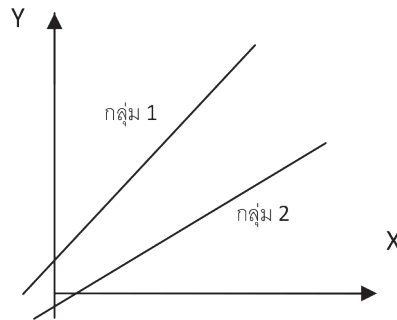
ตัวแปร	น้ำหนักองค์ประกอบ	t	R ²
Y1	0.43**	30.31	0.66
Y2	0.45**	28.05	0.60
Y3	0.46**	34.77	0.79
Y4	0.39**	29.20	0.61

** p<.01

$\chi^2 = 1.45$ $df = 1$ $p = 0.228$ $RMSEA = 0.021$ $GFI = 1$ $AGFI = 0.99$

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ที่เปรียบเทียบสมการพยากรณ์ของโรงเรียนกลุ่มที่ได้รับรางวัล และโรงเรียนทั่วไป กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับรางวัลด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรม

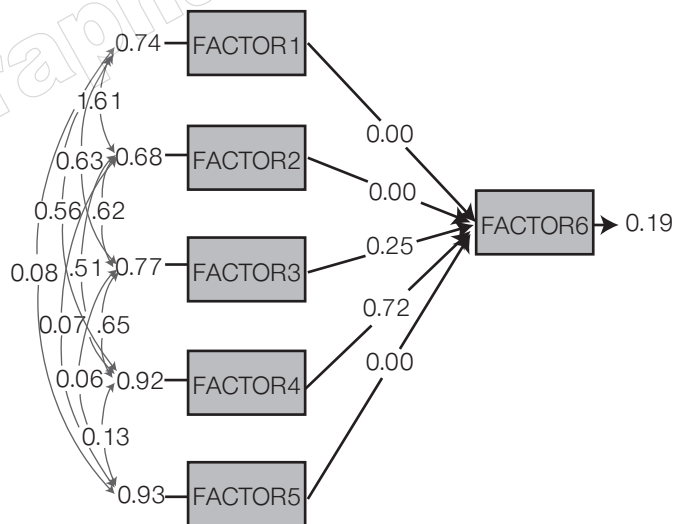

$$\chi^2 = 1.42 \quad \chi^2 / df = 0.473 \quad RMSEA = 0.00$$

สำหรับกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับรางวัลความสร้างสรรค์และนวัตกรรม (กลุ่ม 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของงาน มีอิทธิพลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนมากอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.249 และปัจจัยด้านบรรยากาศสภาพแวดล้อมของงาน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.719 และสมการนี้สามารถอธิบายหรือพยากรณ์ได้ร้อยละ 80

กลุ่มที่ 1 กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับรางวัลด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรม

$$\text{Factor6} = 0.0368 + 0.249\text{Factor3}^* + 0.7191\text{Factor4}^* \quad (R^2=0.80)$$

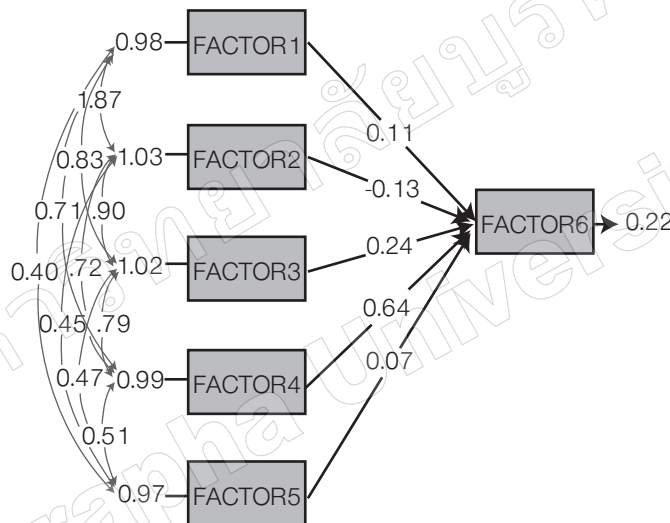
$$\text{Chi-Square} = 1.42, \quad df = 3, \quad P\text{-value} = 0.69996, \quad RMSEA = 0.000$$

กลุ่มโรงเรียนทั่วไป (กลุ่ม 2) ปัจจัยด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหาร (FACTOR1) ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร (FACTOR2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (FACTOR3) ปัจจัยด้านบรรยากาศสภาพแวดล้อมของงาน (FACTOR4) และปัจจัยด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร (FACTOR5) มีอิทธิพลต่อความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียน (FACTOR6) อย่างมีนัยสำคัญ ที่ .05 โดยมีอิทธิพลเท่ากับ 0.113 -0.135 0.237 0.638 0.068 ตามลำดับ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลในทางตรงข้ามเท่ากับ -0.135 และสามารถอธิบายได้ร้อยละ 77

กลุ่มที่ 2 กลุ่มโรงเรียนทั่วไป

$$\widehat{\text{Factor6}} = -0.0080 + 0.113 \text{ Factor1}^* - 0.135 \text{ Factor2}^* + 0.237 \text{ Factor3}^* + 0.638 \text{ Factor4}^* + 0.068 \text{ Factor5}^* (R^2 = 0.77)$$

อภิปรายผล

1. ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่าสำหรับกลุ่มโรงเรียนทั่วไป ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีส่วนส่งผลทำให้โรงเรียนเอกชนเกิดความสร้างสรรค์ในการดำเนินงานและสร้างสรรค์นวัตกรรมมากขึ้น ผู้บริหารที่จะจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ และความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ที่จำเป็นจะต้องปรับตัว พัฒนาคุณภาพ มาตรฐานของโรงเรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา สำหรับกลุ่มโรงเรียนสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารนั้นยังไม่ถือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนที่มีความดีเด่นด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีความพร้อมในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่อยู่แล้ว ซึ่งการเพิ่มระดับความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารมากขึ้นก็อาจไม่ได้ช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

ของโรงเรียนเพิ่มขึ้นตามแล้วหรือบุคลากรในโรงเรียนกลุ่มนี้ เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารคนเดียว อย่างเดียวจะไม่สามารถส่งผลถึงการทำให้บุคลากรของโรงเรียนมีผลงานด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าปราศจากกระบวนการที่ทำให้สามารถเกิดขึ้นได้จริง กระบวนการบริหารนวัตกรรมทั่วทั้งองค์กรให้เป็นสมรรถนะหลัก โดยอาศัยปัจจัยด้านอื่น ๆ ช่วยสนับสนุน น่าจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนมากกว่าสอดคล้องกับ Vicari (1998) ที่กล่าวว่าความคิดสร้างสรรค์ขององค์กรไม่ได้ขึ้นกับความสร้างสรรค์ของคนแต่ละคนในองค์กรหรือนำความคิดสร้างสรรค์ของคนในองค์กรมารวมกันแต่เป็นผลมาจากสภาพหรือลักษณะขององค์กรนั้น ๆ ที่ผสมผสานกัน

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหารของกลุ่มโรงเรียนทั่วไปส่งผลในทางตรงข้ามกับการพยากรณ์ ระดับความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และไม่ส่งผลต่อการพยากรณ์ระดับความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน สำหรับกลุ่มโรงเรียนสร้างสรรค์และนวัตกรรม ผู้บริหารที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก อาจไม่ได้เปิดโอกาสให้ความคิดที่ดูจะแตกต่างไม่เป็นแบบที่เคยทำมาทดลองทฤษฎีลองผิดลองถูก ซึ่งอาจมีความเสี่ยงต่อผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ตรงตามเป้าหมาย หรือ การมีแรงจูงใจภายนอกที่อาจเป็นผลตอบแทนหรืออื่น ๆ ที่น่าสนใจกว่าแรงจูงใจภายในที่เกิดจากความสนใจของตนเองจริง ๆ ทำให้การกำหนดเป้าหมายของงานมุ่งไปที่ผลลัพธ์ความสำเร็จมากเกินไป จนผู้ทำงานขาดอิสระในการลองทำสิ่งที่ไม่เคยทำหรือสิ่งที่แปลกใหม่ไปจากเดิมนั้นก็ยากที่จะทำให้มีความสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพิ่มขึ้นในองค์กรสอดคล้องกับจินตนา บิลมาต และ พรณี บุญประกอบ (2008) กล่าวถึงผู้บริหารที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ย่อมเป็นผู้ที่มุ่งหวังต่อผลสัมฤทธิ์ของงานมากกว่าสิ่งใด ผู้บริหารมักจะคำนึงถึงผลงานหรือเป้าหมายเป็นศูนย์กลางในการทำงาน คาดหวังในความสำเร็จของงานผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อความสำเร็จและล้มเหลวของงาน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้บริหาร ถ้ายังมีมากก็จะยิ่งอาจทำให้ผู้บริหารนั้นไม่สามารถทนเห็นความล้มเหลวที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในการทำงาน การแข่งขันแย่งชิงเพื่อทำผลงานภายในโรงเรียนเพื่อสนองตอบความพึงพอใจในความสำเร็จของผู้บริหารก็เป็นสิ่งบั่นทอนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ดังนั้นจึงเป็นผลให้ยิ่งผู้บริหารมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ระดับความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของกลุ่มโรงเรียนทั่วไปจึงต่ำลง แต่นั่นอาจจะไม่มีผลใดๆ ต่อกลุ่มโรงเรียนที่มีระดับการสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ดีอยู่แล้ว เพราะปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มโรงเรียนเหล่านี้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมไม่ได้อยู่ที่ตัวผู้บริหารเป็นหลักแต่อาจเป็นเพราะบุคลากรทุกภาคส่วนของโรงเรียนได้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมขององค์กรไปแล้วซึ่งจะเป็นได้จากประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนซึ่งอยู่ในระดับที่ดีเลิศ

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำส่งผลต่อการพยากรณ์ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งกลุ่มโรงเรียนทั่วไป และกลุ่มโรงเรียนสร้างสรรค์และนวัตกรรม ประเภทของภาวะผู้นำในการวิจัยนี้ ที่ผู้วิจัยศึกษาและเชื่อว่ามีผลต่อความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมขององค์กร มีอยู่ 3 ประเภทคือ ภาวะผู้นำแห่งการจัดการ ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง และ ภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์ โดยภาวะผู้นำเป็นความสามารถที่สร้างความเชื่อมั่นและการสนับสนุนให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร 1) ภาวะผู้นำแห่งการจัดการมีการจูงใจให้ผู้ที่บังคับบัญชาปฏิบัติงานในระดับที่คาดหวัง โดยให้ตระหนักถึงความรับ

ผิตชอบในงาน 2) ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงนั้นมีความสามารถพิเศษหรือบารมี สามารถก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ความศรัทธา และความยอมรับนับถือจากผู้ร่วมงาน มีวิสัยทัศน์ในการที่จะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้อื่น อีกทั้งองค์ประกอบด้านการยอมรับคุณค่าแห่งปัจเจกบุคคล ของภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง ยังช่วยให้ผู้บริหารตระหนักถึงการพัฒนาศักยภาพของคนแต่ละคน ใส่ใจต่อความต้องการของแต่ละคน ลักษณะที่สำคัญอีกสองประการในภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในการเพิ่มความสร้างสรรค์และนวัตกรรมก็คือ การกระตุ้นทางปัญญา และการสร้างแรงจูงใจด้านการพอใจ ผู้บริหารที่สามารถเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ให้ผู้อื่นได้คิดทบทวนสิ่งที่ทำอยู่เดิม ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานค้นหาวิธีการใหม่ในการทำงาน 3) ภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Ash and Persall (2008) มีมุมมองว่าครูคือผู้นำ โดยมีครูใหญ่คือผู้นำของผู้นำ โดยผู้บริหารมีหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและบุคลากร นอกเหนือจากส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ลักษณะภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์นี้มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียน ผู้บริหารต้องมีทักษะในการเอื้ออำนวยความสะดวก อยู่ในระดับสูง ครูใหญ่หรือผู้อำนวยการเป็นหัวหน้าสูงสุดด้านการเรียนรู้ เนื่องจากต้องมีการทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ เรียนรู้แบบทีม

ดังนั้นภาวะผู้นำรูปแบบนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพยากรณ์ความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชนทั้งกลุ่มที่มีการพัฒนาความสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ได้อยู่แล้วก็ยังคงมีความจำเป็นในการมีภาวะผู้นำที่จะสามารถช่วยส่งเสริมระดับความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนทั่วไปที่อาจต้องมีระบบการพัฒนาเพิ่มความสามารถในการสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมของโรงเรียนต่อไป ให้มีระดับความสร้างสรรค์และนวัตกรรมมากขึ้นในอนาคต

4. บรรยากาศสภาพแวดล้อมของงาน

จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของงานนั้นส่งผลต่อระดับความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชนในทางเดียวกัน และเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการบรรดาปัจจัยคัดสรรทั้ง 5 ปัจจัย ทั้งกลุ่มโรงเรียนเอกชนทั่วไปและกลุ่มโรงเรียนเอกชนที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรม องค์กรที่มีบรรยากาศที่ทำให้บุคลากรมีเวลาคิด ทดลองแนวความคิด ลองเสี่ยง มีบรรยากาศที่เปิดโอกาสให้คนกล้าคิด กล้าแสดงความคิดเห็น อภิปรายแลกเปลี่ยน ข้อมูลอย่างอิสระ มีการสนับสนุนให้ขวัญกำลังใจ หรือรางวัลแก่ผู้ปฏิบัติงานที่มีผลงานสร้างสรรค์ใหม่ๆ หรือผลิตผลงานที่เป็นนวัตกรรมให้แก่องค์กร ซึ่งผู้ปฏิบัติงานนอกจากจะได้แรงจูงใจภายนอกที่อยู่ในรูปร่างรางวัลต่างๆ แล้ว แรงจูงใจภายในที่รู้สึกภาคภูมิใจ การได้รับเกียรติยกย่อง และความสุขในความสำเร็จเป็นส่วนสนับสนุนให้เกิดการสร้างสรรคนวัตกรรมขององค์กรที่สำคัญสอดคล้องกับ Ekvall and Ryhammar (1999) ที่กล่าวว่าบรรยากาศองค์กรเป็นสิ่งที่สามารถกำหนดการกระทำของคนในองค์กร มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของคนในองค์กร เช่น การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผน การติดต่อสื่อสาร ความร่วมมือ และการควบคุม

บรรยากาศ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีส่วนช่วยกระตุ้นให้สมาชิก บุคลากร ครูในโรงเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน และพึงพอใจที่จะอยู่ในโรงเรียนนั้น ถ้าผู้บริหารหรือผู้อำนวยการโรงเรียนสร้างบรรยากาศแบบปิดไม่ค้ำึงถึง ครูและบุคลากรในโรงเรียนใช้ระเบียบที่เคร่งครัดมากเกินไป มีโครงสร้างการทำงานที่ซับซ้อน หรือ มุ่งเน้นหน้าที่งานที่ตายตัวและสร้างกรอบเขตแดนของวิชาชีพ

อาจทำให้เกิดความเครียด เกิดการต่อต้านและทัศนคติไม่พึงประสงค์ หรือไม่เกิดความยืดหยุ่นในการทำงาน ในทางกลับกันถ้าผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียนร่วมกันสร้างบรรยากาศแบบเปิดให้โอกาสและพร้อมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน ให้คำแนะนำ วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ก็จะทำให้ประโยชน์ต่อการส่งเสริมความคิดริเริ่มของผู้ปฏิบัติงาน มีบรรยากาศของความไวใจซึ่งกันและกัน ให้อิสระในกระบวนการทำงานอย่างเหมาะสม ก็จะได้แนวคิดใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Halpin (1966) กล่าวถึงบรรยากาศแบบเปิดและสภาพแวดล้อมที่ดีสามารถส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมได้ ดังนั้น ทั้งกลุ่มโรงเรียนทั่วไปและกลุ่มโรงเรียนที่มีระดับการพัฒนา ด้านนวัตกรรมที่ดี บรรยากาศสภาพแวดล้อมของงานนั้นจึงเป็นปัจจัยสนับสนุนช่วยพยากรณ์การเพิ่มระดับความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนได้ทั้งสองกลุ่มและเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่ง

5. วัฒนธรรมการเรียนรู้

จากผลการวิจัยพบว่าวัฒนธรรมการเรียนรู้ส่งผลในทางบวกต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนของกลุ่มโรงเรียนทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญ แต่วัฒนธรรมการเรียนรู้ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรมของกลุ่มโรงเรียนที่มีความดีเด่นด้านความสร้างสรรค์และนวัตกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญ การที่องค์กรมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มีลักษณะมองอนาคตและแหล่งภายนอกใช้เป็นทรัพยากรขององค์กร มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างอิสระเพื่อพัฒนาความรู้ มีการสนับสนุน ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกระดับอย่างต่อเนื่องจากผู้บริหารระดับสูง ให้คุณค่าแก่คนให้ความสำคัญกับความหลากหลายของความคิด ใ่วางใจและเรียนรู้จากประสบการณ์ข้อผิดพลาดโรงเรียนทั่วไปนั้นควรจะต้องมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ เพื่อให้บุคลากรทุกคนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของหน่วยงาน และรวมเป็นที่งานแห่งการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้โรงเรียนทั่วไปหรือโรงเรียนที่ยังไม่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้สามารถยกระดับความสามารถในการพัฒนาความสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ขึ้นมาขึ้นสอดคล้องกับ Hoy & Miskel (2001) ที่กล่าวถึง องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้สมาชิกมีแนวคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ กระตุ้นให้สมาชิกมีความทะเยอทะยาน มีแรงบันดาลใจ และได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทำให้องค์กรขยายศักยภาพในการแก้ปัญหาและสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

แต่อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กรอย่างเดียวก็ยังไม่ได้รับรองว่าองค์กรนั้นจะสามารถมีการสร้างนวัตกรรมได้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากเมื่อมีวัฒนธรรมการเรียนรู้ภายในองค์กรแล้ว แต่ไม่มีสิ่งกระตุ้นให้เกิดระบบการสร้างความคิดใหม่ ๆ ให้สามารถเกิดเป็นรูปธรรมได้จริงและมีประโยชน์ในการดำเนินงาน การจัดการศึกษา โดยอาจจะขาดผู้นำที่ผลักดันให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมในการพัฒนาให้เกิดความสร้างสรรค์และนวัตกรรม ไม่มีโครงสร้าง หรือระบบงานที่เอื้อต่อการให้ทรัพยากร ไม่มีบรรยากาศให้ทดลองเสี่ยง สภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการทำงานใหม่ ๆ และการสนับสนุนของคนในองค์กรหรือในโรงเรียนว่าเราจะมีร่วมกันสร้างนวัตกรรมในทุกระดับมีน้อย ก็เป็นการยากที่จะทำให้องค์กรที่มีวัฒนธรรมการเรียนรู้ แต่ไม่มีปัจจัยอื่นสนับสนุนสามารถยกระดับความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมให้สูงขึ้นได้ ดังนั้นวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่มีส่งผลในทางบวกกับการเพิ่มระดับการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มโรงเรียนธรรมดาทั่วไป แต่ไม่ได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อกลุ่มโรงเรียนที่มีความสร้างสรรค์และนวัตกรรมที่ดีอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การจัดการพัฒนานวัตกรรมของบุคลากรในโรงเรียนเอกชนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถนำโมเดลจากการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นรูปแบบการพัฒนาหลักสูตร การอบรมที่ส่งเสริมศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน และสามารถแบ่งกลุ่มโรงเรียนโดยพิจารณาจากระดับการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียน แล้วสามารถสร้างหลักสูตร การพัฒนาให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายและพื้นฐานความจำเป็นได้อย่างเหมาะสมมากขึ้น

2. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำองค์ประกอบของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและการพัฒนานวัตกรรมของบุคลากรในโรงเรียนไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของโรงเรียนให้มีความสามารถในการแข่งขันในธุรกิจการศึกษามากยิ่งขึ้น โดยรู้หลักการเพิ่มระดับความสามารถ และศักยภาพของบุคลากรในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมของโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ การวิจัยต่อไปสามารถนำแนวคิดไปประยุกต์ใช้ในการวิจัย เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนอื่นในบริบทที่แตกต่างกันต่อไปได้

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จและนวัตกรรมของโรงเรียนเอกชนโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทางของแต่ละปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและส่งผลทางอ้อมต่อความสำเร็จและนวัตกรรมของโรงเรียน และควรมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545)*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

จินตนา บิลมาศ และ พรรณี บุญประกอบ. (2008). *การเสริมกระบวนการทัศน์และคุณลักษณะของข้าราชการยุคใหม่*. วันที่ค้นข้อมูล 6 มิถุนายน 2551, เข้าถึงได้จาก http://ebhost.mots.go.th/kpr/asd/Power_Point/Triaining/Attitude_for_State_server.ppt

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัย การศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พิชิต เทพวรรณ. (2548). องค์การแห่งการเรียนรู้: แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศสำหรับนวัตกรรม. *Naresuan University Journal 2005,13(3)*, 55-62.

วิจารณ์ พาณิช. (2546). *โรงเรียนแห่งคุณภาพและสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2549). *รายงานการประเมินคุณภาพ ภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา.

- Ash, R. C., & Persall, J. M. (2008). *The principal as chief learning officer: The new work for formative leadership*. Retrieved April 19, 2008, from <http://www.middleweb.com/ash.html#anchor3336976>
- Byrne, D. (1991). The Maslach Burnout Inventory: validating factorial structure and invariance across intermediates, secondary, and university educators. *Multivariate Behavioral Research*, 26(4), 583-605.
- Ekvall, G., & Ryhammar, L. (1999). The Creative Climate: Its Determinants and Effects at a Swedish University. *Creativity Research Journal*, 12(4), 303-310.
- Halpin, A. (1966). *Theory and Research in Administration*. New York: Macmillan.
- Hoy, K. W., & Miskel, G. C. (2001). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice* (6th ed.). Singapore: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan, E. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Vicari, S. (1998). *Organizational Creativity*. Retrieved May 18, 2007, from http://www.diegim.uniud.it/create/Handbook/management/1_2OrganizationalCreativity2.htm

“ Sometimes you wish you could just fast forward time.
Just to see if in the end it's all worth it.

บางครั้งเราก็อยากให้เวลาผ่านไปเร็ว ๆ
เพื่อจะได้รู้ว่าที่เราพยายามเพื่ออนาคตนั้นมันคุ้มค่าหรือไม่ ”